

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2015. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır.

© Republic of Turkey, 2015. Unofficial translation made by the Human Rights Department of the Ministry of Justice Directorate General for International Law and Foreign Relations This translation does not bind the Court.

© République de Turquie, 2015. Cette traduction non officielle a été faite par la Direction des Droits de l'Homme de l'Unité des Relations extérieures et juridiques du Ministère de la Justice. Elle ne lie pas la Cour.

Tematik Bilgi Notu – İnsan Ticareti

Ocak 2016

İşbu Tematik Bilgi Notu, Mahkeme açısından bağlayıcı değildir ve tüm ayrıntıları içermemektedir.

İnsan Ticareti

“[Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi](#)”nde insan ticaretine açık bir biçimde atıfta bulunulmaması şaşırtıcı değildir. Sözleşme; insan ticaretinden hiçbir şekilde açıkça bahsetmeyen, 1948 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nden esinlenmiştir. Bildirge, 4. maddesinde ‘her tür kölelik ve köle ticaretini’ yasaklamıştır. Bununla birlikte, Sözleşme’nin [4.]¹ maddesinin kapsamını değerlendirmede, Sözleşme’nin özel nitelikleri veya Sözleşme’nin, günümüz koşulları ışığında yorumlanması gereken, yaşayan bir araç olduğu gerçeği göz ardı edilmemelidir. İnsan hakları ve temel özgürlüklerin korunması alanında gerekli olan ve giderek artan yüksek standartlar, buna bağlı ve kaçınılmaz olarak, demokratik toplumlarda temel değerler konusundaki ihlallerin değerlendirilmesinde daha fazla istikrar sağlanmasını gerektirmektedir (...). Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, küresel bir olgu olarak insan ticaretinin, son yıllarda önemli ölçüde arttığını kaydetmektedir (...). İnsan ticaretinin Avrupa’da artması, kısmen eski Komünist bloklarının çöküşüyle hızlanmıştır. 2000 yılında

¹ [Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi](#)’nin 4. maddesi (kölelik ve zorla çalıştırma yasağı) şu şekilde öngörmektedir:

“1. Hiç kimse köle ya da kul durumunda tutulamaz.

2. Hiç kimse zorla çalıştırılmaz ve zorunlu çalışmaya tabi tutulamaz.

(...)”

[Palermo Protokolü](#) ve 2005 yılında [İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi](#)'nin sonuç kısmı, insan ticaretinin yaygınlığının ve insan ticaretiyle mücadele etmeye yönelik tedbirlere olan ihtiyacın uluslararası seviyede giderek artan bir kabul gördüğünü göstermektedir.” ([Rantsev / Kıbrıs ve Rusya](#), 7 Ocak 2010 tarihli karar, §§ 277-278).

Devletlerin İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Yükümlülüğü

[Rantsev / Kıbrıs ve Rusya](#)

7 Ocak 2010

Başvuran, 2001 yılı Mart ayında çalışmak için gittiği Kıbrıs'ta ölen genç bir kadının babasıdır. Başvuran, Kıbrıs polisinin, hayattayken kızını insan ticaretinden korumak ve kızının ölümünden sorumlu olan kişileri cezalandırmak için mümkün olan her şeyi yapmadığından şikâyet etmiştir. Ayrıca Rus yetkililerin kızının kaçırılması ve sonrasında ölümü hakkında soruşturma yürütmemesi ve kızını kaçakçılık tehlikesinden korumak için adımlar atmaması hakkında şikâyetçi olmuştur.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, kölelik gibi insan ticaretinin de, doğası ve sömürme gayesi itibarıyla, mülkiyet hakkına bağlı yetkilerin ifasına dayandığını; insanlara alınıp satılan ve zorla çalıştırılan emtia muamelesi yaptığını; hareketleri sıklıkla kısıtlanan mağdurların faaliyetlerinin yakın gözetim altında tutulmasını gerektirdiğini ve mağdurlar karşısında şiddete ve tehdide başvurulmasını içerdiğini kaydetmektedir. Dolayısıyla Mahkeme, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 4. maddesinin (kölelik ve zorla çalıştırma yasağı) insan ticaretinin kendisini yasakladığına karar vermiştir. Mahkeme, Kıbrıs'ın, **Sözleşme'nin 4. maddesinden doğan pozitif yükümlülüklerini**, birincisi, mevcut sanatçı vize sisteminden kaynaklanan insan ticaretiyle mücadele için uygun bir yasal ve idari çerçeveyi uygulamaya koymaması ve ikincisi, polisin, başvuranın kızının insan ticareti mağduru olabileceğine dair inandırıcı şüpheye yol açan koşullara rağmen, kişiyi insan ticaretinden korumaya yönelik fiili tedbirler almaması olmak üzere, iki kez **ihlal ettiği** sonucuna varmıştır. Mahkeme ayrıca, başvuranın kızının nasıl ve nerede işe alındığını araştırmaması ve bilhassa, kendisinin işe alınmasında yer alan kişilerin ve kullanılan işe alım yöntemlerinin tespit edilmesine yönelik adımlar atmaması nedeniyle, Rusya'nın da Sözleşme'nin **4. maddesini ihlal ettiğine** karar vermiştir. Mahkeme ilâveten, Kıbrıs makamlarının başvuranın kızının ölümünü etkin bir biçimde soruşturmaması nedeniyle, Kıbrıs'ın Sözleşme'nin **2. maddesini** (yaşam hakkı) **ihlal ettiğine** karar vermiştir.

V.F. / Fransa (başvuru no. 7196/10)

29 Kasım 2011 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

Bu dava, başvuranın, menşe ülkesi Nijerya'ya tehcir edilmesine yönelik yargılamalar ile ilgiliydi. Başvuran özellikle, Nijerya'ya sınırdışı edilmesi halinde, daha önce kaçtığı fuhuş çemberine girmeye yeniden zorlanma ve ilgililerin misillemelerine maruz kalma tehlikesiyle karşı karşıya kalacağını ve Nijerya makamlarının onu koruyamayacağını iddia etmiştir. Başvurana göre, Fransız makamların, insan ticareti mağduru olması muhtemel kişileri sınırdışı etmeme yükümlülüğü bulunmaktaydı.

Mahkeme, başvurunun **kabul edilemez** (açıkça temelde yoksun) olduğuna karar vermiştir. Fransa'daki Nijeryalı kadınlara yönelik ticaretin boyutunun ve bu kadınların koruma elde etmek amacıyla yetkililere ihbarda bulunmada yaşadıkları güçlüklerin son derece farkında olmakla birlikte; Mahkeme, özellikle bu davada başvuran tarafından sağlanan bilgilerin, polisin, başvuranın tehcir edilmesine karar verdikleri sırada, başvuranın bir insan ticareti ağı kurbanı olduğunu bildiğini veya bilmesi gerektiğini ispat etmek için yeterli olmadığını değerlendirmiştir. Başvuranın Nijerya'da bir fuhuş ağına girmeye yeniden zorlanma tehlikesiyle ilgili olarak, Mahkeme, fuhuşun önlenmesi ve bu tür ağlarla mücadeleyle yönelik Nijerya yasalarının amaçlarına tam olarak ulaşmamasına karşın, önemli ilerleme kaydedildiğini ve döndüğünde başvuranın yardım almasının muhtemel olduğunu kaydetmiştir. Bk. ayrıca: **Idemugia / Fransa**, kabul edilebilirlik hakkında 27 Mart 2012 tarihli karar.

M. ve Diğerleri / İtalya ve Bulgaristan (No. 40020/03)

31 Temmuz 2012

Roma ve Bulgaristan uyruklu başvuranlar, iş bulmak için İtalya'ya geldiklerinde, kızlarının özel kişiler tarafından silah zoruyla tutulduğundan, çalışmaya ve hırsızlık yapmaya zorlandığından ve bir köyde Romalı bir ailenin ellerinde cinsel istismara uğradığından şikâyetçi olmuşlardır. Aynı zamanda İtalyan makamların, olayları yeterince soruşturmadığını iddia etmişlerdir.

Mahkeme, başvuranların **şikâyetlerinin 4. madde kapsamında** (kölelik ve zorla çalıştırma yasağı) **kabul edilemez** (açıkça temelden yoksun) olduğuna karar vermiştir. Mahkeme, insan ticareti hakkında bulunan şikâyeti destekleyici hiçbir delil bulunmadığını tespit etmiştir. Bununla birlikte, İtalyan makamların, başvuranların, o sırada küçük yaşta kızlarına, tutulmakta olduğu villada defalarca darp ve tecavüz edildiği yönündeki şikâyetlerini etkin bir şekilde soruşturmamış olduğunu tespit etmiştir. Mahkeme bu nedenle, Sözleşme'nin **3. maddesinin** (işkence yasağı) usul yönünden **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme son

olarak, İtalyan makamların birinci başvuranın serbest bırakılmasına yönelik olarak attığı adımlarla ilgili olarak Sözleşme'nin **3. maddesinin ihlal edilmediğine** karar vermiştir.

F.A. / Birleşik Krallık (No. 20658/11)

10 Eylül 2013 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

Gana vatandaşı olan başvuran, Birleşik Krallık'a kaçırıldığını ve fuhuşa zorlandığını iddia etmiştir. Özellikle, Gana'ya geri gönderilmesinin, kendisini, daha önce kendisini kaçırın kişilerin veya yeni insan kaçakçılarının ellerine düşme tehlikesiyle karşı karşıya bırakacağından şikâyet etmiştir. İlâveten, kaçakçılık ve cinsel istismarın doğrudan bir sonucu olarak Birleşik Krallık'ta HIV'e yakalandığını, Devletin, gerekli tıbbi tedaviye erişebilmesi için kendisinin Birleşik Krallık'ta kalmasına izin verme konusunda pozitif yükümlülük altında bulunduğunu iddia etmiştir.

Mahkeme, başvuranın 3. (işkence ve aşağılayıcı muamele yasağı) ve 4. (kölelik ve zorla çalıştırma yasağı) maddelere istinaden ileri sürdüğü şikâyetlerinin **kabul edilemez** olduğuna karar vermiştir. Özellikle, başvuranın Sözleşme'ye dair tüm şikâyetlerini Üst Mahkemeye yönelik bir temyizle ortaya koyabileceğini kaydetmiştir. Başvuran, Üst Mahkemeye temyiz izni başvurusunda bulunmayarak, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. fıkrasının gerekliliklerini (kabul edilebilirlik kriterleri) karşılamamıştır.

L.E. / Yunanistan (no. 71545/12)

21 Ocak 2016

Bu dava Yunanistan'da fuhuşa zorlanan Nijerya vatandaşının şikâyetiyle ilgilidir. Cinsel istismar amacıyla insan ticareti mağduru olarak resmen tanınan başvuran, yetkilileri bilgilendirmesinin ardından dokuz ay boyunca adalet sisteminin kendisine bu statüyü tanımasını beklemiştir. Özellikle Yunan Devletinin Sözleşme'nin 4. maddesi (kölelik ve zorla çalıştırma yasağı) kapsamındaki pozitif yükümlülüklerine uygun hareket etmemesinden dolayı bu hükmün ihlal edildiğini ifade etmiştir.

Mahkeme Sözleşme'nin 4. maddesinin (kölelik ve zorla çalıştırma yasağı) ihlal edildiğini tespit etmiştir. Özellikle davaya ilişkin ön soruşturmanın ve sonraki soruşturmanın etkinliği, bazı aksaklıklardan dolayı tehlikeye girmiştir. Mahkeme idari ve adli yargılamalara ilişkin olarak ayrıca, Yunan Devletinin usuli yükümlülükleri hususundaki birçok gecikme ve aksaklığı kaydetmiştir. Mahkeme bu durumda, söz konusu yargılamaların uzunluğunun tek aşamalı yargı bakımından aşırı olduğunu ve “makul süre” koşulunu karşılamadığını tespit

ederek; aynı zamanda Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin (makul süre içerisinde adil yargılanma hakkı) de ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme son olarak, başvuranın makul bir süre içerisinde yargılanma hakkını uygulatabileceği bir hukuk yolunun mevcut olmamasından dolayı Sözleşme'nin 13. maddesinin (etkili başvuru hakkı) ihlal edildiğine karar vermiştir.

Mülteci Statüsü ve Oturma İzni

L.R. / Birleşik Krallık (No. 49113/09)

14 Haziran 2011 (kayıttan düşme kararı)

Başvuran, tüm parasını alıp kendisini bir gece kulübünde fuhuşa zorlayan Arnavut bir erkek tarafından, Birleşik Krallık'tan İtalya'ya kaçırıldığını iddia etmiştir. Başvuran, kaçmış ve gizli bir sığınma yerinde yaşamaya başlamıştır. Birleşik Krallık'tan Arnavutluk'a geri gönderilmesinin kendisini Sözleşme'nin 2. (yaşam hakkı), 3. (işkence ve aşağılayıcı muamele yasağı), 4. (kölelik ve zorla çalıştırma yasağı) ve 8. (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) maddelerine aykırı muameleyle uğrama tehlikesine maruz bırakacağını iddia etmiştir.

Mahkeme, başvuran ve kızına Birleşik Krallık'ta mülteci statüsü verilmiş olması ve Arnavutluk'a geri gönderilmesi gibi bir tehlikenin devam etmemesi nedeniyle, Sözleşme'nin 37. maddesi (kayıttan düşürme) uyarınca, **başvurunun kayıttan düşürülmesine karar vermiştir**. Hükümet ayrıca, yaptığı mahkeme masrafları için başvurana bir tutar ödemeyi taahhüt etmiştir.

D.H. / Finlandiya (No. 30815/09)

28 Haziran 2011 (kayıttan düşme kararı)

1992 doğumlu bir Somali vatandaşı olan başvuran, 2007 yılının Kasım ayında tekneyle İtalya'ya gelmiştir. Başvuran, iddiasına göre, ülkenin idari yapılarının çöküşünün ardından orduya katılmaya zorlandığı ve hayatının, genç Somalili askerleri yakalayıp öldürmeyi amaçlayan Etiyopya birliklerinin elinde tehlikede olduğu Mogadişu'dan kaçmaktaydı. İtalyan yetkililer, 2007 yılı kış mevsiminde, başvuranı hiçbir yardım veya para olmaksızın Roma caddelerinde terk etmiştir. Başvuran, mütemediyen açtı ve üşümekteydi; caddelerde ve yardım aradığı Milano'da polis tarafından fiziksel ve sözlü olarak taciz edilmiştir. Sonunda Finlandiya'ya kaçırılmış; orada sığınma talebinde bulunmuş; talebi 2010 yılının Şubat ayında reddedilmiştir. Başvuran, İtalya'ya geri gönderilmesi durumunda, özellikle refakatsiz ve küçük olması nedeniyle, Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele uğrama tehlikesiyle karşı karşıya olduğundan şikâyet etmiştir.

Mahkeme, başvurana Finlandiya’da daimi oturma izni verilmiş olması ve hakkında sınırdışı emri bulunmaması nedeniyle, **başvuruyu**, Sözleşme’nin 37. maddesi (kayıttan düşürme) uyarınca, **kayıttan düşürmüştür**. Dolayısıyla Mahkeme, davada şikâyetlere yol açan konunun çözüme kavuşturulduğuna kanaat getirmiştir.

O.G.O. / Birleşik Krallık (No. 13950/12)

18 Şubat 2014 (kayıttan düşme kararı)

İnsan ticareti mağduru olan Nijerya vatandaşı başvuran, Nijerya’ya sınırdışı edilmesinin, kendisini yeniden kaçırılma konusunda gerçek bir tehlikeye maruz bırakacağından şikâyet etmiştir.

Mahkeme, kendisine mülteci statüsü ve Birleşik Krallık’ta kalmak üzere süresiz izin verilmiş olması nedeniyle, başvuranın sınırdışı edilme tehlikesiyle artık karşı karşıya olmadığını kaydederek, Sözleşme’nin 37. maddesi (kayıttan düşürme) uyarınca, **başvurunun kayıttan düşürülmesine karar vermiştir**. İlâveten, Birleşik Krallık yetkilileri, başvuranın insan ticareti mağduru olduğunu kabul etmiştir.

Devletlerin, İnsan Tacirleri ve İşbirlikçilerine Karşı Aldığı Tedbirler

Kaya / Almanya

28 Haziran 2007 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

Başvuran, yaklaşık 30 yıl Almanya’da yaşamış bir Türk vatandaşıdır. 1999 yılında, mahkemelerin, iki kadını fuhuşa zorlamak amacıyla dövdüğünü, eski partnerini fuhuştan kazandığı paranın çoğunu kendisine vermeye zorladığını ve bir başka kadını, kazandığı paradan geçinebilmek için fuhuşa zorlamaya teşebbüs ederek kilitlediğini tespit etmesinin ardından; diğerleri arasında, ağır insan ticaretine teşebbüs ve ağır darptan mahkûm edilmiştir. Mahkemelerin, başvuranın kamuoyu karşısında ciddi bir tehdit teşkil edebileceği hususunda yüksek bir risk bulunduğu kanaat getirmesi nedeniyle, hapis cezasının üçte ikisini infaz ettikten sonra, 2001 yılının Nisan ayında Almanya’dan Türkiye’ye sınırdışı edilmiştir. Başvuran, Almanya’dan tehcir edilmesinin, özel ve aile hayatını ihlal ettiğinden şikâyetçi olmuştur.

Mahkeme, Sözleşme’nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı gösterilmesi) ihlal edilmediğine hükmetmiştir. Bilhassa, Almanya’da oldukça ciddi suçlardan ötürü mahkûm edilmiş ve nihayetinde Almanya’ya dönebilmiş olduğu göz önünde bulundurulduğunda, başvuranın sınırdışı edilmesinin Sözleşme’ye uygun olduğuna karar vermiştir.

Tas / Belçika

12 Mayıs 2009 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

Bu dava, insan ticareti ve savunmasız konumda bulunan yabancıların istismar edilmesi ile bağlantılı bir suçta kullanılan taşınmaz el konulması ile ilgiliydi. Başvuran, özellikle Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesine (mülkiyetin korunması) dayanmıştır.

Mahkeme, başvurunun **kabul edilemez** (açıkça temelden yoksun) olduğuna karar vermiştir. Başta suç içerikli faaliyetlerle mücadeleye yönelik bir politika kapsamında olmak üzere, “mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını” denetlemede Devletlere tanınan takdir payını göz önünde bulundurarak, başvuranın, mülkiyetin çekişmesiz kullanımı hakkına müdahalenin, örneğin, kamu yararına, insan ticareti ve savunmasız bir durumda bulunan yabancıların istismar edilmesiyle mücadele etmek amacıyla güdülen meşru amaçla orantısız olmadığına karar vermiştir.

Daha Fazlası İçin

Bk. ayrıca Avrupa Konseyi [İnsan Ticaretiyle Mücadele internet sayfası](#).
